

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
**Factors Affecting Waste Separation in Krai Nok Subdistrict
Area Kong Krailas District Sukhothai**

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Jatuphon Kraiktrat and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Jatuphon.k@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา คือ 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และ 3) แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้าน จำนวน 324 ครั้วเรือน จากการแทนค่าในสูตรของยามานะ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า 1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง 2) ทักษะในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็น

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

เชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล; การคัดแยกขยะมูลฝอย; พื้นที่ตำบลไทรนอก

Abstracts

The objectives of this study were to study the level of: 1) the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, 2) to study the relationship between the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, and 3) to study the guidelines for the promotion of the waste separation in Krai Nok Subdistrict. This research applied the Quantitative Research. The sample was 324 people from the calculation formula of Taro Yamane. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

Results of the Research 1. The factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, found that 1) people having the knowledge and understanding in the waste separation was at the high level. 2) Overall, the attitude in the waste separation was at the highest level. When considering each aspect, it was found that understanding in the waste separation was at the highest level. Then, it was the feeling in the waste separation and the performance in the waste separation. 3) Overall, the behavior in the waste separation was at the high level. When considering each aspect, it was found that the waste separation was at the highest level. Then, it was transporting the waste, the waste disposal, and collecting the waste. 2. The relationship between the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, found that the attitude on the waste separation had the positive relationship to the behavior on the waste separation in Tha Yiem Subdistrict, Saklek District, Phichit Province at the middle level ($r = 0.465$) and at 0.01 of statistical significance. Therefore, the hypothesis was denied. 3. The guidelines for the promotion of the waste separation in Krai Nok Subdistrict, were that the Subdistrict Administrative organization should provide the system of the waste separation and collection in each kind, and the communities should use the goods made from the recycled components and make the network to the Subdistrict Administrative organization for setting the center for the integrated waste separation by using the waste for the fertilizer and the alternative energy. Moreover, the Subdistrict Administrative organization should provide the business for buying the waste and transferring the waste to the waste processing plant.

Keywords : Factors Affecting; Waste Separation; Krai Nok sub-district

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความทัดเทียมกับนานาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศแล้ว รวมทั้งมีอัตราการเพิ่มของประชาชนอย่างรวดเร็ว มีการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นเหตุให้สิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการที่เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การบริโภคของประชากรมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ จึงก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปีส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ในที่สุด ขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามกลไกการเปลี่ยนแปลงของโลก ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอย จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมให้แก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรนั้นมีต้นทุนที่สูงมาก (กิตติ ชยางคกุล, 2553 : 4)

จากการที่ตำบลไกรนอกมีการจัดการขยะโดยการซื้อรถเก็บขยะโดยเลือกใช้รถบรรทุก 6 ล้อ เก็บขยะแบบอัดท้าย เพื่อที่จะนำขยะมูลฝอยของตำบลไกรนอกไปดำเนินการทิ้งที่บ่อทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จังหวัดสุโขทัย ตำบลไกรนอกได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยกับเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2554 เป็นต้นมา ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีจะทำการจัดเก็บและกำจัดขยะโดยใช้วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) แม้ว่าตำบลไกรนอกจะมีการจัดเก็บและกำจัดขยะโดยเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีดังที่ได้กล่าวมา แต่ปัญหาขยะมูลฝอยก็ยังเป็นปัญหาหนึ่งของตำบลไกรนอกที่สามารถวัดได้จากข้อมูลที่รถเก็บขยะเก็บขนไปกำจัดในแต่ละเดือน เพราะยอดน้ำหนักขยะมูลฝอยและยอดค่าทิ้งขยะมูลฝอยในแต่ละเดือนทางเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จะส่งบิลเรียกเก็บค่าทิ้งขยะกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอกทุกเดือน และค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะต้องส่งรายงานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แบบสำรวจรายเดือน (มผ.2) ปัญหาเหล่านี้ของตำบลไกรนอกจึงจัดอยู่ในกลุ่มปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข เพื่อร่วมสร้าง “ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่” การจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธี

อาจทำให้เกิดปัญหาขยะล้นชุมชน ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ น้ำเสีย เป็นแหล่งพาหะนำโรคและยังเป็น
เหตุรำคาญและความไม่น่าดูของชุมชน ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนในชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เสื่อม
โทรมจากปัญหาขยะการจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางฟังดูเหมือนเป็นโครงการในฝัน ขยะล้นเมืองกลายเป็น
ปัญหาที่หลาย ๆ ประเทศกำลังเผชิญ และต้นเหตุของปัญหานั้นก็คือ พวกเราทุกคน ลองสังเกตดูว่าตั้งแต่เช้าที่
เราตื่นนอนจรดค่านั้น เราได้อุปโภคบริโภคสินค้าต่างๆไปมากเพียงใด และที่สำคัญสิ่งเหล่านั้นกลายมาเป็นเศษ
ขยะที่เราสร้างขึ้นเองได้ในเวลาไม่นานนัก เช่น อาหารเข้าจากในครัว ไม่ว่าจะเศษผักหรือเศษอาหาร ตลอดจน
ถุงพลาสติก มือเหยียงกล่องโฟม และขวดพลาสติกของเราจากที่ทำงานเป็นต้นอาจจะมีของใช้ในแต่ละวันที่ต้อง
กลายเป็นขยะ เช่น เศษกระดาษ กระป๋องสเปรย์ หลอดไฟฟ้า และแบตเตอรี่มือถือที่พัง เป็นต้น การจัดการ
ขยะมูลฝอยคนส่วนใหญ่ต่างมองว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ใน
การเก็บรวบรวม ขนส่ง และนำไปกำจัด แต่ในหลักความเป็นจริง การจัดการขยะมูลฝอยควรจะเป็นหน้าที่ของ
ทุกคนที่เป็นผู้ก่อขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหายุ่งยากยิ่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลไกร
นอก, 2564 : 2) จะเห็นได้ว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยถือเป็นวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และม
ีความสำคัญในการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยที่ต้องส่งไปกำจัดตามระบบน้อยลง ประหยัดงบประมาณ ลดการใช้
ทรัพยากรต่างๆ อีกทั้งยังลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยได้ หากมีการคัดแยกขยะก่อน
ทิ้งขยะมูลฝอย สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปใหม่ได้ง่ายหรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่นต่อไปได้ ดังนั้น
ผู้วิจัยจึงมีสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภ
อไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ว่าประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอกมีความรู้ มีทัศนคติ และมีพฤติกรรมในการคัดแยก
ขยะมูลฝอยอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ตอน คือ **ตอนที่ 1** ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ **ตอนที่ 2** ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก ซึ่งเป็นคำถามที่ทดสอบความรู้และเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย **ตอนที่ 3** ทักษะในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 4** แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 5** แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.948

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยนายกองค้การบริหารส่วนตำบลไกรนอก เพื่อเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

3.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในตำบลไกรนอก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 หลังคาเรือน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

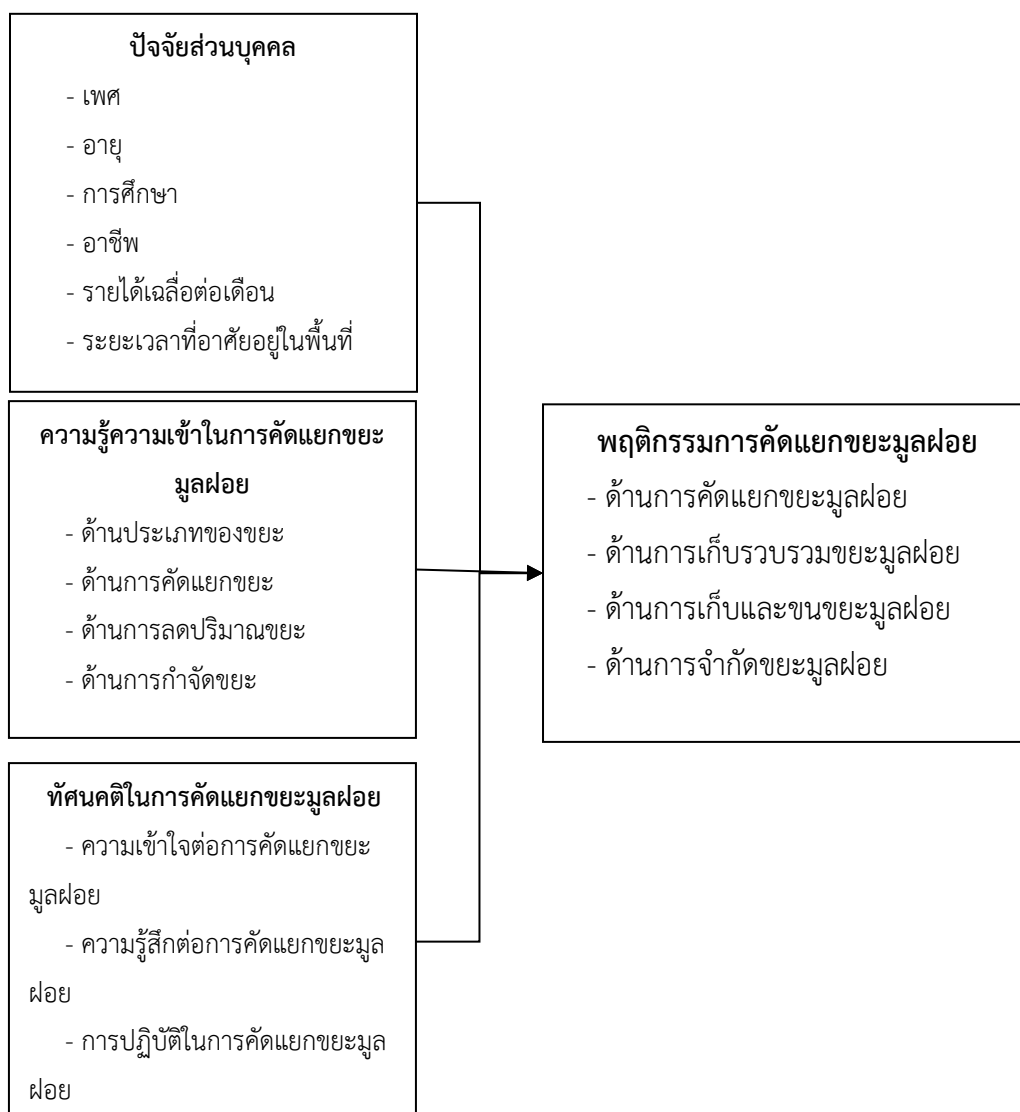
4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่อิสระต่อกัน หรือหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด

4.3 การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

1. ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้อยู่ในระดับสูง (11-15)	323	99.69
มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (6-10)	1	0.31
มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (0-5)	0	0
รวม	324	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อยู่ในระดับสูง จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 99.69 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

2. ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อำเภอองไทรสาธ จังหวัดสุโขทัย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก โดยภาพรวม

ลำดับ	ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.60	0.382	มากที่สุด
2	ความรู้สึต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.55	0.347	มากที่สุด
3	การปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	4.55	0.381	มากที่สุด
ภาพรวม		4.57	0.266	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.266) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ความรู้สึต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย และการปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยภาพรวม

ลำดับ	พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.54	0.385	มากที่สุด
2	ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	4.41	0.324	มาก
3	ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย	4.53	0.373	มากที่สุด
4	ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	4.44	0.362	มาก
ภาพรวม		4.48	0.237	มาก

จากตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.237) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

	X ₁	X ₂	X ₃	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	X รวม	Y รวม
X ₁	1								
X ₂	.369**	1							
X ₃	.240**	.222**	1						
Y ₁	.328**	.360**	.255**	1					
Y ₂	.219**	.242**	.174**	.161**	1				
Y ₃	.108	.151**	.295**	.137*	.337**	1			
Y ₄	.247**	.233**	.018	.372**	.237**	.213**	1		
X รวม	.753**	.717**	.688**	.435**	.293**	.258**	.228**	1	
Y รวม	.344**	.377**	.286**	.656**	.630**	.645**	.696**	.465**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก รายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.369 - 0.018 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 5 แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ที่	แนวทางในการส่งเสริม	ความถี่ (f)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และสนับสนุนให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	112
2	องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม	79
3	องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	45
4	องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกจากการนำไปใช้ประโยชน์แล้ว นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ	30

จากตาราง 5 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้น

การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภองกง ไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในชุมชน ตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น โครงการเดินรณรงค์เก็บและคัดแยกขยะพร้อมกันทั้งตำบลทุกศุกร์แรกของเดือน โครงการมีถังขยะเปียกทุกครัวเรือนอย่างน้อย 1 ถัง โครงการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง (ครัวเรือน) กิจกรรมให้ความรู้ในการนำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ย กิจกรรมการให้ความรู้การทำถัง/หลุมขยะเปียกทุกครัวเรือน กิจกรรมการให้ความรู้ในแยกขยะจากต้นทาง/ครัวเรือน ฯลฯ ซึ่งโครงการเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภองกง ไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาณี อุซูปัจ (2561 : 3) ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนและคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องใบไม้ กิ่งไม้ เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการลดปริมาณขยะ ในเรื่องการใช้น้ำอย่างประหยัด โฟม พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาวมีแหล่งกำเนิดมาจากเศษอาหารภายในครัวเรือน รองลงมาคือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทขยะอันตราย ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือนโดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวกำหนดรองลงมาคือ นำไปฝังกลบ

ทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และการปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความสนใจและเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะในชุมชน มีความรู้ว่าการลดปริมาณขยะมูลฝอยนั้น ทำ

ได้หลายวิธี เช่น การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอมขวัญ อาคมานนท์ และ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์ (2563 : 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติก และด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมาก พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่ กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะ ส่วนกำจัด ขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้ง และฝังกลบนั้น แทบไม่เคยเลย

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนมีความรู้และให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อสะดวกต่อการนำไปกำจัด ประชาชนได้จัดเก็บขยะมูลฝอยไปใส่ไว้ในภาชนะรองรับขยะในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อนแล้วจึงรอนักงานมาเก็บขนขยะ ทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวัลย์ แก้วบุญชู, วนิพพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์ และธเนศ เกษศิลป์ (2562 : 6) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในปานกลาง มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับสูง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับน้อย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก พบว่าทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก รายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.369 - 0.018 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า แม่บ้านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 66.33 ($\bar{x} = 24.26$, S.D. = 3.020) โดยทั้งหมดสามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ได้ร้อยละ 32.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวทางการส่งเสริมการค้าแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรณันท์ คำยั้ง (2564

: 2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้ 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและสำรวจแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย 2) วิเคราะห์องค์ประกอบมูลฝอยเพื่อได้ข้อมูลด้านลักษณะขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน 3) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชน โดยเน้นการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ต้องการดำเนินงานในพื้นที่ 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานร่วมกับชุมชน ในการจัดทำแผนงาน/โครงการและดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการฯ 5) ติดตามและประเมินผลในการดำเนินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม 6) การสรุปผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างหรือจัดหาแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามสุขลักษณะให้กับชุมชน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดซื้อรถจัดเก็บขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และตำบลอื่นต่อไป
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และ ตำบลอื่นต่อไป

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และตำบลอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ชยางคกุล (2553). ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีการจัดการขยะ มูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. รายงานวิจัย. ปทุมธานี : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- จอมขวัญ อากมนนท์ และ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติก ของคนกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย. 25 (3), 171-185.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561-2565). สุโขทัย: องค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก.
- วิภาณี อุชุปัจ. (2561). ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนและคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วีรวัลย์ แก้วบุญชู, วนิพพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์ และ ธเนศ เกษศิศิลป์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1561-1570.
- ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 12 (1), 180-190.
- อรธนันท์ คำยิ่ง. (2564). แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน. วิทยานิพนธ์นี้รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. การจัดการและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.